

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Plein 2
2511 CR Den Haag

Afschrift aan de Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA Den Haag

Datum 29 mei 2008

Ons kenmerk S/2008011121

Onderwerp Op standaard brengen vijf reserve-Apaches

De krijgsmacht beschikt over 29 AH-64D Apache-gevechtshelikopters. In de beleidsbrief *Wereldwijd Dienstbaar* (Kamerstuk 31 243 nr.1) is gemeld dat vijf toestellen als reserve worden aangehouden. Tevens is gemeld dat de wijze waarop deze toestellen worden aangehouden, de standaard waarop zij moeten worden gebracht en de hiermee gemoeide kosten, nog onderwerp van studie zijn. Tijdens de behandeling van de defensiebegroting 2008 in november 2007 hebben de leden Knops, Boekestijn en Eijsink een motie ingediend (Kamerstuk 31 200X nr. 50) waarin wordt verzocht "te bezien of door middel van een voorstel tot herprioritering in materieelprojecten binnen de begroting, de vijf aangehouden toestellen op dezelfde standaard gebracht kunnen worden als de overige Apaches". De motie is aangehouden in afwachting van een in mei 2008 te voltooien studie naar de technische, financiële en operationele gevolgen. Met deze brief voldoe ik aan de toezegging om de Kamer te informeren over de resultaten van deze studie en de gevolgen die Defensie daaraan verbindt.

De Apache-helikopters worden met enige regelmaat gemodificeerd. De modificaties bestaan uit eenvoudige aanpassingen en omvangrijkere verbeteringen. De eerste categorie heeft een beperkte invloed op het operationele gebruik en de desbetreffende modificaties zijn doorgaans technisch van aard, terwijl de kosten relatief beperkt zijn en worden gedekt vanuit de exploitatiebudgetten. Dergelijke modificaties zijn ook uitgevoerd bij de reserve-Apaches.

Defensie

De tweede categorie betreft modificaties van de systeemarchitectuur van het toestel en aanpassingen die consequenties hebben voor het integrale wapensysteem. Het gaat om investeringsprojecten die van invloed zijn op het operationele gebruik en het technische onderhoud van de toestellen. Dergelijke modificaties zijn ook noodzakelijk om over (direct) bruikbare reserve-Apaches te kunnen blijven beschikken. Als ze niet worden uitgevoerd, leidt dat op termijn tot een onbruikbare reserve.

Om de vijf reservetoestellen op dezelfde standaard te brengen als de andere Apaches, moeten zij alsnog de modificaties ondergaan die zijn voorzien in de drie materieelprojecten *Modernized Target Acquisition and Designation Sight* (MTADS), *AH-64D Zelfbescherming* (ASE) en *AH-64D Upgrade* (*Block II upgrade*). Met de MTADS-modificatie wordt de detectie- en identificatiecapaciteit van het toestel verbeterd. De operationele kern van het wapensysteem wordt gemoderniseerd en op de nieuwste standaard gebracht. Het project bevindt zich thans in de uitvoeringsfase. Om voor dit project de aanschaf van het extra materieel voor de vijf reservetoestellen nog mogelijk te maken, moet zo spoedig mogelijk een offerteaanvraag bij de Amerikaanse overheid worden ingediend aangezien de productielijn per 1 november 2008 wordt gesloten. Het project ASE leidt tot een volwaardig zelfbeschermingsstelsel, waardoor de overlevingskansen van bemanningen en helikopters verbeteren. De Tweede Kamer is op 4 januari 2008 over dit project geïnformeerd (Kamerstuk 31 200X nr. 83). Alle Apaches worden voorzien van *provisions for (A kits)* en er wordt een aantal zelfbeschermingsmodules aangeschaft (*B kits*). In het project *Block II upgrade* wordt een groot aantal samenhangende operationele verbeteringen uitgevoerd. De behoeftestelling voor dit project zal de Kamer later dit jaar worden aangeboden. Als de aanpassingen een feit zijn, ontbreekt bij de reserve-Apaches alleen nog de grotere brandstoftank die eerder bij de andere toestellen is aangebracht. Dat verschil heeft echter geen invloed op de inzetbaarheid van de vijf Apaches als operationele reserve.

Bij de begrotingbehandeling in 2007 is gemeld dat er geen financiële ruimte is om de vijf reserve-Apaches doorlopend op dezelfde standaard te houden als de operationele toestellen. Bij het zoeken naar mogelijkheden om de vereiste aanpassingen alsnog in de begroting in te passen zijn de financiële prioriteiten in de beleidsbrief *Wereldwijd Dienstbaar* als uitgangspunt gehanteerd. Met andere woorden, de modernisering van de vijf Apaches zou niet ten koste mogen gaan van andere projecten omdat die absoluut

Defensie

noodzakelijk zijn. Gebleken is dat de wens van de Kamer en de prioriteiten van Defensie met elkaar in overeenstemming kunnen worden gebracht door enige verschuivingen in de voorziene deelprojecten. De meerbehoefte in het project MTADS bedraagt € 12 miljoen, terwijl in het project ASE € 7 miljoen extra nodig is voor de vijf extra toestellen. De dekking hiervoor is gevonden door het aantal te verwerven *B kits* in project ASE te verminderen en door financieel-technische aanpassingen in het project MTADS. Ondanks de vermindering van het aantal *B kits* blijft gegarandeerd dat uit te zenden Apaches over een compleet zelfbeschermingspakket kunnen beschikken. Op basis van de nieuwste prijsinformatie blijkt het mogelijk de extra *Block II* modificaties voor vijf toestellen in te passen in het voorziene projectbudget. Daarvoor is bij nader inzien dus geen extra geld nodig. Voor de exploitatie van de Apachevloot heeft de modernisering van de vijf reservetoestellen geen financiële gevolgen. Omdat het totale aantal vliegreun onveranderd blijft, nemen de formatie en de kosten voor onderhoud en gereedstelling niet toe.

Defensie kan tegemoetkomen aan de parlementaire wens de vijf reserve-Apaches op dezelfde standaard te brengen als de overige, operationele toestellen. De vijf toestellen zullen alsnog worden meegenomen in lopende en latere modificatieprogramma's. De benodigde financiële ruimte is gevonden met behulp van verschuivingen in het project ASE en financieel-technische aanpassingen in het project MTADS. Om nog te kunnen aansluiten bij het lopende project MTADS is de Amerikaanse overheid een offerte-aanvraag gestuurd voor vijf extra systemen.

DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

drs. J.G. de Vries